

Havlíčková Kysová, Šárka

Slovníček pojmů

In: Havlíčková Kysová, Šárka. *Hastábhinaja : gesta rukou v tradičním divadelním umění Indie*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2013, pp. 151-153

ISBN 978-80-210-6406-5

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/129604>

Access Date: 09. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Appendix

the 1990s, the number of people in the world who are illiterate has increased from 500 million to 700 million.

It is not only the illiterate who are at risk of being left behind. The world's population is growing rapidly, and the number of people who are poor is increasing. In 1990, there were 1.2 billion people living on less than \$1 a day. By 2000, there were 1.5 billion.

The world's population is also becoming more diverse. There are now over 200 different languages spoken in the world, and the number of different ethnic groups is increasing. This diversity is a source of strength, but it also presents challenges.

One of the biggest challenges is how to ensure that everyone has access to the benefits of globalization. We need to find ways to help the poor and the illiterate to participate in the global economy.

Another challenge is how to ensure that the benefits of globalization are shared fairly. We need to find ways to reduce the gap between the rich and the poor.

Finally, we need to find ways to ensure that globalization is sustainable. We need to protect the environment and to ensure that we have enough resources to support the world's population in the future.

Globalization is a double-edged sword. It has brought us many benefits, but it has also brought us many challenges. We need to find ways to maximize the benefits and to minimize the challenges.

One of the ways to do this is to invest in education. Education is the key to economic growth and to social progress. We need to ensure that everyone has access to a quality education.

Another way to do this is to invest in infrastructure. Infrastructure is the backbone of the economy. We need to ensure that we have enough roads, bridges, and ports to support the global economy.

Finally, we need to invest in social services. Social services are essential for a healthy and productive population. We need to ensure that everyone has access to healthcare, housing, and social security.

Globalization is a challenge, but it is also an opportunity. We need to find ways to make the most of the opportunities and to overcome the challenges.

Only then can we ensure that everyone has a chance to succeed in the global economy.

Globalization is a double-edged sword. It has brought us many benefits, but it has also brought us many challenges. We need to find ways to maximize the benefits and to minimize the challenges.

One of the ways to do this is to invest in education. Education is the key to economic growth and to social progress. We need to ensure that everyone has access to a quality education.

Another way to do this is to invest in infrastructure. Infrastructure is the backbone of the economy. We need to ensure that we have enough roads, bridges, and ports to support the global economy.

Finally, we need to invest in social services. Social services are essential for a healthy and productive population. We need to ensure that everyone has access to healthcare, housing, and social security.

Globalization is a challenge, but it is also an opportunity. We need to find ways to make the most of the opportunities and to overcome the challenges.

Only then can we ensure that everyone has a chance to succeed in the global economy.

Globalization is a double-edged sword. It has brought us many benefits, but it has also brought us many challenges. We need to find ways to maximize the benefits and to minimize the challenges.

One of the ways to do this is to invest in education. Education is the key to economic growth and to social progress. We need to ensure that everyone has access to a quality education.

Another way to do this is to invest in infrastructure. Infrastructure is the backbone of the economy. We need to ensure that we have enough roads, bridges, and ports to support the global economy.

Finally, we need to invest in social services. Social services are essential for a healthy and productive population. We need to ensure that everyone has access to healthcare, housing, and social security.

Globalization is a challenge, but it is also an opportunity. We need to find ways to make the most of the opportunities and to overcome the challenges.

Only then can we ensure that everyone has a chance to succeed in the global economy.

Slovníček pojmů

- **Abhinaja** – hraní, předvádění na scéně
- **Abhinajati** – hrát, předvádět na scéně
- **Abhinajadarpana/Abhinaja darpana** – příručka zaměřená především na gesta a pohyby těla v tradičním indickém herectví či tanci zejména, autorství připisováno legendárnímu Nandikéšvarovi, doba jejího vzniku není přesně určena
- **Abhinavagupta** – filozof, estetik, hudebník, básník a dramatik, jeden z nejvýznamnějších komentátorů *Nátjašástry*, žil zřejmě v letech 950–1020
- **Anga** – určité části těla (hlava, ruce, hrudník, boky, kyčle, nohy/chodidla), označení pohybu s nimi
- **Asamjuta**(mudra) – gesta rukou (mudry) tvořená jen jednou rukou
- **Áhárja** – dekorace
- **Áhárjábhinaja** – složka projevu herce či tanečníka zahrnující zejména kostým a líčení
- **Ángikábhinaja** – hraní nebo vyjadřování se prostřednictvím gest a celého těla herce či tanečníka
- **Bharata** – bájný světec, údajný autor *Nátjašástry*
- **Bharatanátjam** – jihoindická chrámová taneční forma
- **Bhása** – staroindický dramatik
- **Bháva** – emoce, „vyjevovatel“ v rámci teorie rasy
- **Češtákrta** – gesta spojená s pohybem celého těla
- **Dašarúpaka** – příručka zaměřená na sanskrtské divadlo, zejména na dramaturgii, autorství připisováno Dhanandžajovi
- **Dharmačakrapravartana/dharmačakramudrá** – gesto ruky představující Buddhu jako učitele, vyjadřuje roztočení kola dharmy

- **Grámja** – typ gest, gesta užívaná v každodenním životě
- **Guru** – (duchovní) učitel
- **Hasta** – „ruka“, v kontextu problematiky mudr může znamenat i pozici ruky
- **Hastalakṣanadīpika** – zřejmě nejpopulárnější příručka na území Kéraly zaměřující se na gesta rukou, je dílem anonymního autora, není přesně známa doba jejího vzniku
- **Jadžurvéda** – jedna ze čtyř védských sbírek, obsahuje obětní formule
- **Kathak** – tradiční severoindická taneční forma
- **Kathakali** – vysoce stylizovaná indická taneční či divadelní forma, vyvíjela se zhruba od 17. stol. n. l.¹⁷⁴
- **Kálidása** – staroindický básník a dramatik, žil pravděpodobně na přelomu 4. a 5. století n. l.
- **Kérala** – stát ležící na západním pobřeží jižní Indie
- **Kučipudi** – tradiční andhrapradešská taneční forma
- **Kúdíjattam** – nejstarší dodnes provozovaná forma tradičního indického divadla
- **Kúttampalam/kúttambalam** – divadlo/divadelní budova určená především pro představení kúdíjattam
- **Lókadharmí** – složka/styl herectví, v níž se hercovo zobrazování přibližuje projevu v realitě
- **Mahábhárata** – indický epos, 4. stol. př. n. l. – 4. stol. n. l.
- **Móhinijattam** – tradiční jihoindická taneční forma
- **Mudra** – pečeť, znak, symbolická pozice ruky
- **Mukhaja** – gesta obličeje, mimika
- **Nangjarkúttu** – klasická divadelní či taneční forma provozovaná především na území indického státu Kérala, používá stejné výrazové prostředky jako kúdíjattam, performerkami však jsou jen ženy
- **Nándí** – zdravice či velebení, které je prováděno na začátku představení za účelem získat přízeň bohů, aby se představení zdařilo
- **Nátja** – mimetické/dramatické předvádění či divadelní umění
- **Nátjadharmí** – složka/styl herectví, v níž se hercovo zobrazování přibližuje stylizovanému projevu
- **Nátjaśāstra** – první indická učebnice divadelního umění, doba vzniku datována od 2. stol. př. n. l. až do 2. stol. n. l.
- **Nrtja** – pantomima nebo kombinace čistého tance a pantomimy
- **Nrta** – „čistý“, abstraktní tanec
- **Orissi** – tradiční taneční forma indického státu Orissa
- **Rámájana** – indický epos, 2. stol. př. n. l. – 2. stol. n. l.
- **Rasa** – citově-estetický účinek divadelního představení (či poezie) na diváka (či posluchače)
- **Sahrdaja** – v divadelním umění vysoce vzdělaný divák
- **Samjuta(-mudra)** – gesta rukou (mudry) tvořená oběma rukama

174) Její původ se někdy datuje již do 16. stol. n. l.

- **Sanskrt** – indoevropský jazyk, jeden z nejstarších jazyků vůbec, dodnes používán na území Indie
- **Sáttvikábhinaja** – složka projevu herce či tanečníka zahrnující vyjadřování emocí či nálad
- **Sútradhára** – „ředitel“ či „manažer“ divadelní skupiny či společnosti
- **Šákhá** – „větev“, metaforické označení určitého druhu pohybu
- **Šáríra** – gesta končetin
- **Tamilnádu** – stát ležící na východním pobřeží jižní Indie
- **Teorie rasy** – staroindická koncepce z oblasti teorie (divadelního) umění zabývající se citově-estetickým účinkem divadelního představení na diváka
- **Upánga** – tzv. „pomocné“, „dodatečné“ končetiny (např. oči, tváře či brada), respektive pohyb těmito částmi těla
- **Váčikábhinaja** – verbální či obecně akustická složka projevu herce či tanečníka
- **Vibháva** – druh bhávy podněcující okolnost
- **Vidúšaka** – komická postava známá již ze staroindické dramatiky, dodnes velmi oblíbená, podobná našemu šaškovi